

Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alijäämän kattamisen periaate jäsenkuntien kesken

Kaupunginhallitus 15.08.2022 § 229

186/02.06.01.04/2022

Valmistelu

Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin hallitus on käsitellyt sairaanhoitopiirin alijäämän kattamista ja tehnyt esityksen sairaanhoitopiirin valtuustolle, että sairaanhoitopiirin alijäämä katetaan siten, että kunnat maksavat alijäämän osakaskuntien kesken peruspääoman suhteessa.

Lainsäädäntö edellyttää, että sairaanhoitopiirien alijäämät katetaan ennen kuin toiminta siirtyy hyvinvointialueelle. Alijäämän kattamisen laskennallisena perusteena on esitetty kunnan prosenttiosuutta peruspääomasta. Tämä ei voi olla kuitenkaan käytettävä peruste. Kuntayhtymän peruspääoma on muodostettu vuoden 1996 tilinpäätöksen käyttöpääomasta vuoden 1997 aloittavaan taseeseen kirjanpitolautakunnan kuntajaoston taseohjeen mukaisesti. Peruspääoma on jaettu jäsenkuntien osuuksiksi vuoden 1996 tilinpäätöksen omistusosuuksien suhteessa.

Kuntayhtymän peruspääoma on määritelty aikanaan sen mukaan, kuinka kukin jäsenkunta on aikanaan ilmoittanut tarvitsevansa kuntayhtymän sairaansijoja. Tuolloiseen tarpeeseen verrattuna sairaansijojen tarve on tuntuvasti vähentynyt, tarve muuttunut ja kuntien palvelunkäyttö olennaisesti muuttunut. Kuntayhtymän peruspääoma on 14 002 940 euroa ja siihen ei ole tehty muutoksia viimeisten vuosikymmenien aikana kertaakaan, eikä peruspääomalla ole ollut vaikutusta myöskään päätöksentekoon tai tehtyihin ratkaisuihin, vaan luottamushenkilöpaikat ovat olleet asukasmääräperusteisia.

Nyt katettava alijäämä on kertynyt vuosien 2016-2022 aikana, jolloin sairaanhoitopiiri on kuntien omistajaohjauksella ja päätöksillä toteuttanut tilaajana terveydenhuoltopalveluita yhteistyössä Mehiläinen Länsi-Pohjan kanssa. Kuntien omistajaohjauksessa on edellytetty, Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin perussopimuksen mukaisesti, että alijäämä katetaan ensisijaisesti kuntayhtymän toimintaa tehostamalla ja vasta toissijaisesti nostamalla kuntien laskutusta. Nykyisessä tilanteessa ei toimintaa enää voida tehostaa riittävästi vaan käytettävissä olevaksi keinoksi jää ainoastaan kuntalaskutus.

Perussopimuksessa ei ole määritelty tilannetta, että sairaanhoitopiirin siirtyessä hyvinvointialueelle, miten tilanteessa tulisi menetellä, mutta vaikean taloudellisen tilanteen osalta sen sijaan on, mikäli alijäämän kattamiseen tarvitaan selvitysmies kuntalain 119§ perusteella. Kyseisessä menettelyssä periaatteena on, että jäsenkunnat vastaavat alijäämän kattamisesta tilinpäätösvouden ja sitä edeltävän kahden vuoden mukaisen kuntalaskutuksen mukaisesti. Tämä on linjassa perussopimuksen kanssa, jossa jäsenkuntia laskutetaan yhdenmukaisin perustein jäsenkunnan palveluiden käyttöön perustuen, mikä on ollut myös vakiintunut tapa.

Nyt olemme tilanteessa, jossa sairaanhoitopiirin alijäämä on kehittynyt, koska omaa toimintaa ei ole kyetty riittävästi tehostamaan ja jäsenkuntalaskutus on ollut kustannuksiin ja palveluiden käyttöön nähden epätasapainossa.

Nyt tilanne on tarpeen korjata siten, että jäsenkuntia laskutetaan yhdenmukaisin perustein jäsenkunnan palveluiden käyttöön perustuen. Se on tasapainoinen ja osakkaita oikeudenmukaisesti ja yhdenvertaisesti kohteleva tapa. Alijäämän kattaminen puolestaan peruspääoman suhteessa johtaisi siihen, että tässä tapauksessa yksi jäsenkunta maksaisi merkittävän osan muiden kustannuksista. Tätä ei voida millään tavoin pitää tasapuolisena eikä tarkoituksenmukaisena, etenkin kun ottaa huomioon, miten tasapuolisuuteen on pyritty muissakin jäsenkuntia koskevissa tilanteissa sekä toiminnan suunnittelussa.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen

Päätösehdotus

Kemin kaupunginhallitus esittää Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin hallitukselle ja edelleen yhtymän valtuustolle ja sairaanhoitopiirin jäsenkunnille, että sairaanhoitopiirin alijäämä katetaan jäsenkuntia tasapuolisesti, yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti kohtelevalla tavalla kuten muussakin sairaanhoitopiirin kustannusten jaossa on toimittu. Lähtökohta on, että vakiintuneen käytännön mukaisesti kukin jäsenkunta vastaa omista kustannuksistaan.

Päätös

Ulla Miettunen, Pekka Tiitinen, Jukka Ikalainen, Sari Auvinen ja Kalle Huusko ilmoittivat esteellisyytensä (yhteisöjäävejä) asian käsittelyyn ja poistuivat kokoushuoneesta asian käsittelyn ajaksi. Albana Mustafi toimi puheenjohtajana pykälän käsittelyn ajan.

Kemin kaupunginhallitus päätti esittää Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin hallitukselle ja edelleen yhtymän valtuustolle ja sairaanhoitopiirin jäsenkunnille, että sairaanhoitopiirin alijäämä katetaan jäsenkuntia tasapuolisesti, yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti kohtelevalla tavalla kuten muussakin sairaanhoitopiirin kustannusten jaossa on toimittu. Lähtökohta on, että vakiintuneen käytännön mukaisesti kukin jäsenkunta vastaa omista kustannuksistaan.